

สรุปรายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว กรมการข้าว ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม -1 กันยายน 2564
(รายงาน ณ วันที่ 2 กันยายน 2564)

สถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 1 กันยายน 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564) พบพื้นที่การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน แพร่ และอุบลราชธานี พื้นที่ระบาดจำนวน 91 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 89 ไร่

จากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า เกิดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลร่วมกับเพลี้ยกระโดดหลังขาว ในแปลงนาเกษตรกร ตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน และตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยพบตัวอ่อนและตัวเต็มวัยเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและเพลี้ยกระโดดหลังขาว เฉลี่ย 1.80 – 9.55 ตัว/กอ ซึ่งประชากรเกินระดับเศรษฐกิจ อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตข้าวได้ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564)

สถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร พบพื้นที่ระบาด จำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง อุทัยธานี นครราชสีมา สกลนคร อุบลราชธานี จันทบุรี นครศรีธรรมราช ปัตตานี และสงขลา พื้นที่ระบาดจำนวน 1,314 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 15 ไร่

จากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า ในพื้นที่หมู่ 9 ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ พบการระบาดของโรคไหม้ในระยะข้าวแตกกอ ในข้าวพันธุ์สันป่าตอง 1 พื้นที่เสียหาย ประมาณ 25-40 เปอร์เซ็นต์ ในพื้นที่สำรวจจำนวน 25 ไร่

สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวชนิดอื่น รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 1 กันยายน 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564) พบพื้นที่ระบาดจากการเข้าทำลายของศัตรูข้าว ดังนี้

- การระบาดของหนอนห่อใบข้าว จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ นครศรีธรรมราช และสงขลา พื้นที่ระบาด จำนวน 318 ไร่ การระบาดคงที่

- การระบาดของหนอนกอข้าว พบพื้นที่ระบาด 3 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ กระบี่ และสงขลา พื้นที่ระบาด จำนวน 41 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 2 ไร่

- การระบาดของแมลงสิง พบพื้นที่ระบาด 2 จังหวัด คือ สงขลา และสุราษฎร์ธานี พื้นที่ระบาดจำนวน 111 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 2 ไร่

- การระบาดของเพลี้ยไฟ พบพื้นที่ระบาด 6 จังหวัด คือ แพร่ แพร่ ลำปาง อุทัยธานี นครราชสีมา สกลนคร และสงขลา พื้นที่ระบาดจำนวน 588 ไร่ การระบาดลดลง 31 ไร่

- การระบาดของหนอนกัดใบข้าว พบพื้นที่ระบาด 2 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช และสงขลา พื้นที่ระบาด จำนวน 154 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 3 ไร่

- การระบาดของแมลงห้ำ จากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า ในพื้นที่อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบประชากรแมลงห้ำจากการสำรวจแปลงนาเกินระดับเศรษฐกิจ (พบจำนวนเฉลี่ย 7.7 ตัวต่อจุด) ณ หมู่ 5 ตำบลห้วยน้ำหอม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยทำให้ต้นข้าว เหลือง แหง้ไหม้ และพุ่มตายเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่

ข้อมูลเพลิงกระโดดสีน้ำตาล จากผลการตรวจนับจำนวนตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟของศูนย์วิจัยข้าว ชัยนาท ศูนย์วิจัยข้าวอุทุมพร ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี ศูนย์วิจัยข้าว ฉะเชิงเทรา ศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ (ติดตั้งกับดักแสงไฟที่ศูนย์วิจัยข้าว) ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ศูนย์วิจัยข้าวแพร่ ศูนย์วิจัยข้าวอุดรธานี ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าว พัทลุง ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครสวรรค์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ชัยนาท (ติดตั้งกับดักแสงไฟที่ จังหวัดสิงห์บุรีและอุทัยธานี) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวร้อยเอ็ด และสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ **พบจำนวนเพลิง กระโดดสีน้ำตาลในกับดักแสงไฟไม่ถึงระดับวิกฤต (ระดับวิกฤต คือ 50,000 ตัวต่อคืน)** จำนวนตัวเต็มวัยใน กับดักแสงไฟของศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไม่ถึงระดับวิกฤต ดังนั้น ควรเฝ้า ติดตามจำนวนเพลิงกระโดดสีน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลโรคไหม้ ในระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม -1 กันยายน 2564 รายงานค่าความเสี่ยงของอากาศในการ เกิดโรคไหม้จากสถานีเครือข่ายที่มีค่าความเสี่ยง**เกินระดับวิกฤต** (ค่าวิกฤต คือ 2.25) คือ **ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา และศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี** ส่วนศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ (สถานีศูนย์วิจัยข้าว และ สถานีดงหลักหมื่น) ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ศูนย์วิจัยข้าวอุดรธานี ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าว นครศรีธรรมราช ศูนย์วิจัยข้าวกระบี่ ศูนย์เมล็ด พันธุ์ข้าวราชบุรี (อ.เมือง จ.ราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลพบุรี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครสวรรค์ มีค่าความเสี่ยงของอากาศในการเกิดโรคไหม้ไม่เกินระดับวิกฤต

การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศในสัปดาห์หน้า ในช่วงวันที่ 31 สิงหาคม 2564 ร่องมรสุมพาดผ่าน ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในขณะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทยมีกำลังอ่อนลง แต่ยังคงทำให้ประเทศไทยมีฝนตกหนักบางแห่งบริเวณ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ส่วนในช่วงวันที่ 1 - 6 กันยายน 2564 ร่องมรสุมจะเลื่อนขึ้นไปพาดผ่านภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประกอบกับมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทยจะมีกำลังแรงขึ้น ทำให้บริเวณดังกล่าวมี ฝนตกต่อเนื่อง กับมีฝนตกหนักบางแห่ง

การคาดการณ์การระบาดของเพลิงกระโดดสีน้ำตาลในสัปดาห์หน้า จากผลการตรวจนับจำนวนตัว เต็มวัยในกับดักแสงไฟ ภายใน 2-3 สัปดาห์ ยังไม่พบจำนวนเพลิงกระโดดสีน้ำตาลที่เกินระดับวิกฤติ ดังนั้น แนวโน้มในการระบาดของอายุน้อยหรืออาจพบเป็นบางพื้นที่ที่เคยมีการระบาดเป็นประจำ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยหลายอย่าง เช่น พันธุ์ข้าว พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกร การปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น โดยเฉพาะในแปลงที่มีการปลูกข้าวพันธุ์อ่อนแอต่อเพลิงกระโดดสีน้ำตาล เช่น พันธุ์ปทุมธานี 1 พันธุ์ขาว ดอกมะลิ 105 พันธุ์พื้นเมือง เป็นต้น แปลงที่ปลูกข้าวแน่น และใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราที่สูงกว่าคำแนะนำ

ส่วนจังหวัดที่มีการรายงานพื้นที่ระบาดของเพลิงกระโดดสีน้ำตาลในสัปดาห์นี้ ได้แก่ **เชียงราย น่าน แพร่ และอุบลราชธานี** ควรเฝ้าติดตามการระบาดของเพลิงกระโดดสีน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพื้นที่ **จังหวัดเชียงราย** ที่พบการระบาดร่วมของเพลิงกระโดดสีน้ำตาลและหลังขาว ควรเฝ้าตรวจสอบในพื้นที่ที่ปลูก ข้าวอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีพบเพลิงกระโดดสีน้ำตาลมีปริมาณน้อยกว่า 10 ตัว/กอ หรือยังไม่เกิดการระบาด สามารถใช้เชื้อราชีวเวอเรียควบคุมการระบาด แต่ในกรณีเกิดการระบาด พบเพลิงกระโดดสีน้ำตาลปริมาณ 10

ตัว/กอ หรือมากกว่า ควรปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมการข้าวอย่างเคร่งครัด (www.ricethailand.go.th; องค์กรความรู้เรื่องข้าว)

สารป้องกันกำจัดแมลงที่สามารถใช้ในการควบคุมการระบาดของ ให้เลือกใช้ตามอายุของข้าว ได้แก่

- ข้าวหลังหว่าน ถึงอายุ 40 วัน พบตัวอ่อนระยะที่ 1-2 จำนวนมากกว่า 5 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ บูโพรเฟซิน 10% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 25 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ บูโพรเฟซิน/ไอโซโพรคาร์บ 5%/20% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

- ข้าวอายุ 41-60 วัน พบตัวอ่อนสีน้ำตาล และตัวเต็มวัยชนิดปักส้น จำนวนมากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ ไดโนทีฟูแรน 10% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ไพมีโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

- ข้าวอายุ 61-80 วัน พบตัวอ่อนสีน้ำตาล และตัวเต็มวัยชนิดปักส้น จำนวนมากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ ไพมีโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไดโนทีฟูแรน 10% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

ในกรณีที่เกิดการระบาดอย่างรุนแรง หรือพบประชากรของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจากกับดักแสงไฟในระดับที่สูงกว่าค่าวิกฤตอย่างมาก (ค่าวิกฤต 50,000 ตัวต่อวัน) สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงที่สามารถใช้ในการควบคุมการระบาด คือ สารไพมีโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร (เมื่อพบจำนวนมวนเขียวคูดไข่มาก) หรือสารซัลฟอกซาฟลอร์ 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10-30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร (เมื่อพบจำนวนมวนเขียวคูดไข่น้อย) โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

การคาดการณ์การระบาดของโรคไหม้ในสัปดาห์หน้า

โรคไหม้ สภาพอากาศในสัปดาห์หน้าประเทศไทยมีฝนตกหนักบางแห่งบริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ สภาพอากาศอาจมีความเหมาะสมกับการเกิดโรค ควรสำรวจติดตามในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวพันธุ์อ่อนแอต่อโรค เช่น กข15 กข6 ปทุมธานี 1 ขาวดอกมะลิ 105 เป็นต้น โดยเฉพาะแปลงที่ปลูกข้าวแน่นและใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูง

แปลงนาในจังหวัดที่มีการระบาดของโรคไหม้ ตามรายงานฯ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ ลำปาง อุทัยธานี นครราชสีมา สกลนคร อุบลราชธานี จันทบุรี นครศรีธรรมราช ปัตตานี และสงขลา และพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของอากาศในการเกิดโรคไหม้เกินระดับวิกฤต ตามสถานีเครือข่ายของกรมการข้าว ได้แก่ จังหวัดราชบุรี ฉะเชิงเทรา และอุบลราชธานี พื้นที่ในจังหวัดเหล่านี้หรือพื้นที่ใกล้เคียง ควรมีการเฝ้าระวัง และติดตามการระบาดของโรคไหม้อย่างต่อเนื่อง

ในกรณีที่พบโรคไหม้มีอาการรุนแรง หรือพบพื้นที่ใบเสียหายจากการเป็นโรคถึง 5 เปอร์เซ็นต์ ในข้าวระยะกล้า ถึงแตกกอเต็มที่ และ 5 เปอร์เซ็นต์ ในข้าวระยะตั้งท้อง หรือพบแผลโรคไหม้ที่ใบธง ควรปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมการข้าวอย่างเคร่งครัดในการควบคุมด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ไตรไซคลาโซล (ควรใช้เฉพาะในระยะกล้าถึงแตกกอ) คาซูกาไมซิน ไอโซโพรโธโอเลน คาร์เบนดาซิม* โพรคลอราซ* (ใช้ด้วยความระมัดระวังเพราะเป็นสารขัดขวางการทำงานของต่อมไร้ท่อ เป็นต้น ตามอัตราที่ระบุ

